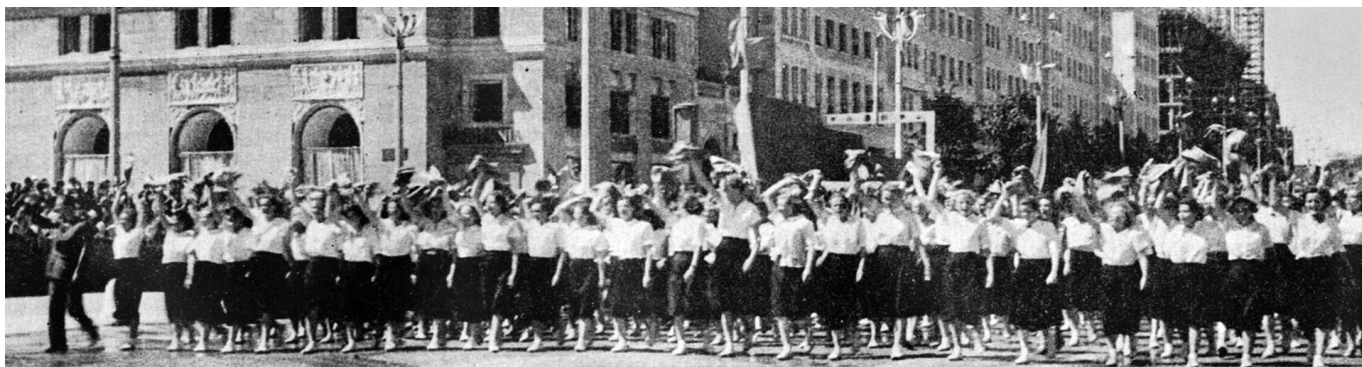

Kim jest współczesny człowiek? *Do NN**** i *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca* Mirona Białoszewskiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Miron Białoszewski, *pretensjonalne*, [w:] tegoż, *Obroty rzeczy. Było i było. Mylne wzruszenia. Rachunek zachciankowy*, *Utwory zebrane*, Warszawa 2016, s. 289.
- Źródło: Miron Białoszewski, *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca*, [w:] tegoż, *Odczepić się i inne wiersze opublikowane w latach 1976–1980*, *Utwory zebrane*, t. 7, Warszawa 2016, s. 66.
- Źródło: Miron Białoszewski, *Do NN****, [w:] tegoż, *Obroty rzeczy. Rachunek zaściankowy. Mylne wzruszenia. Było i było*, Warszawa 1987, s. 85.
- Źródło: Miron Białoszewski, (---), [w:] Miron Białoszewski, *Oho i inne wiersze*, *Utwory zebrane*, t. 10, Warszawa 2000, s. 189.

Kim jest współczesny człowiek? *Do NN***i* i *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca* Mirona Białoszewskiego

Pochód młodzieży z okazji Narodowego Święta Odrodzenia Polski – najważniejszej uroczystości państwowej w okresie PRL, obchodzonej 22 lipca

Źródło: domena publiczna.

Prawdy o człowieku można poszukiwać, obserwując go w różnych sytuacjach: gdy kocha, cierpi, walczy ze złem, wygrywa i przegrywa, szuka sensu życia. Czy można poznać prawdę o człowieku, jadąc windą lub pociągami, stojąc w kolejce, słuchając odgłosów zza ściany albo obserwując przechodniów z okna mieszkania na wysokim piętrze bloku? Miron Białoszewski odpowiada w swojej poezji, że tak – można. Gdyby żył w XXI wieku, być może pisałby wiersze o różnicy między wizerunkiem kreowanym przez kogoś w mediach społecznościowych a tym, jak wygląda ta osoba, gdy idzie wyrzucić śmieci. Bohaterem swoich wierszy Białoszewski czyni człowieka zajętego własnymi sprawami i codzienną krzątaniem. Warto wraz z poetą zajrzeć za zasłonę prywatności i sprawdzić, kto się za nią ukrywa.

Twoje cele

- Rozpoznasz motywy autobiograficzne w twórczości poetyckiej Mirona Białoszewskiego.
- Przeanalizujesz obraz człowieka i relacji międzyludzkich w wierszach Mirona Białoszewskiego.
- Ocenisz aktualność obserwacji Mirona Białoszewskiego na temat życia społecznego w odniesieniu do rzeczywistości XXI wieku.

Miron Białoszewski jako Kordian w spektaklu Teatru Osobnego, 1961.

Źródło: Fot. Edward Hartwig, dostępny w internecie:
Narodowe Archiwum Cyfrowe, domena publiczna.

Miron Białoszewski (1922–1983) – poeta, prozaik, dramatopisarz, reżyser teatralny, aktor i tłumacz. Przez całe życie był związany z Warszawą. W czasie II wojny światowej zdał maturę na tajnych kompletach i rozpoczął studia polonistyczne na podziemnym Uniwersytecie Warszawskim (nie ukończył ich). Już podczas okupacji zajmował się działalnością artystyczną – w latach 1942–1944 prowadził z przyjaciółmi Stanisławem Swenem Czachorowskim i Ireną Prudil Teatr Swena, wystawiający spektakle w prywatnych mieszkaniach. Po kapitulacji powstania warszawskiego wraz z ojcem został wywieziony do tzw. obozu przejściowego (w którym Niemcy przetrzymywali cywili ewakuowanych z Warszawy) w Pruszkowie. Kilkakrotnie przenoszeni, uciekli z obozu w Częstochowie i lutym 1945 roku wrócili do

Warszawy.

Po wojnie Białoszewski pracował m.in. na poczcie i w warszawskich czasopismach. Utrzymywał się też z pisania wierszy dla dzieci. Za jego właściwy debiut uznaje się utwory opublikowane w „Życiu Literackim” w grudniu 1955 roku. W słynnej „prapremierze pięciu poetów” oprócz Białoszewskiego debiutowali także: Bohdan Drozdowski, Jerzy Harasymowicz, Stanisław Czycz i Zbigniew Herbert, określane później mianem „pokolenia ‘56”. W kolejnych latach wydał tomy poetyckie *Obroty rzeczy*, *Rachunek zachciankowy*, *Mylne wzruszenia*, które zapewniły mu miejsce w gronie najważniejszych polskich poetów. Jednocześnie prowadził (wraz z Lechem Emfazym Stefańskim) prywatny Teatr na Tarczyńskiej (nazwa od adresu mieszkania Stefańskiego, w którym odbywały się spektakle), a następnie Teatr Osobny z siedzibą we własnym mieszkaniu przy pl. Dąbrowskiego. Na przełomie lat 60. i 70. poświęcił się pisaniu prozy – ogromny rozgłos zdobył jego *Pamiętnik z powstania warszawskiego* wydany w 1970 roku. Ważnymi tomami małej prozy były *Donosy rzeczywistości* oraz *Szумы, zlepy, ciągi*. Do publikowania poezji Białoszewski wrócił po przeprowadzce na warszawskie osiedle zwane kolokwialnie Chamowem – w *Odczepić się* oraz kolejnych tomach poezji i prozy dominuje temat życia w wielkim, anonimowym skupisku ludzkim. Twórca zmarł po kilkuletnich zmaganiach z chorobą serca. Został pochowany na warszawskim Cmentarzu Powązkowskim.

„Tu kurortu nie będzie”

Miron Białoszewski był poetą arcywarszawskim – urodzony w stolicy, mieszkał w niej przez całe życie, a w swoich wierszach i prozie wielokrotnie przywoływał konkretne miejsca na mapie Warszawy. Teksty te tworzą szczególną topografię miasta. Warszawa Białoszewskiego to nie reprezentacyjne deptaki Starówki i dostojne gmachy – siedziby władz państwowych. To miasto piwnic, suterren i ruin w *Pamiętniku z powstania warszawskiego*; miasto „gorszych dzielnic” i szarych blokowisk wybudowanych na tych ruinach po wojnie.

Poeta przeprowadzał się kilkakrotnie, a każda z tych przeprowadzek zostawiła ślad w jego twórczości, którą można czytać jako dziennik odkrywcy nowych lądów, notującego szczegóły topograficzne i zwyczaje tubylców zaobserwowane np. z okna lub w czasie spacerów i przejażdżek komunikacją miejską.

Polecenie 1

Zapoznaj się z galerią zdjęć przedstawiającą informacje na temat miejsc zamieszkania Mirona Białoszewskiego. Wiedząc, że ważnym źródłem inspiracji poety były jego codzienne doświadczenia, zanotuj, jakie tematy i problemy podsuwa wielkomiejskie życie.

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0, fot. Mateusz Opasiński.

Kamienica przy ul. Poznańskiej 37 – mieszkanie Białoszewskiego znajdowało się na drugim piętrze (okna po lewej stronie).

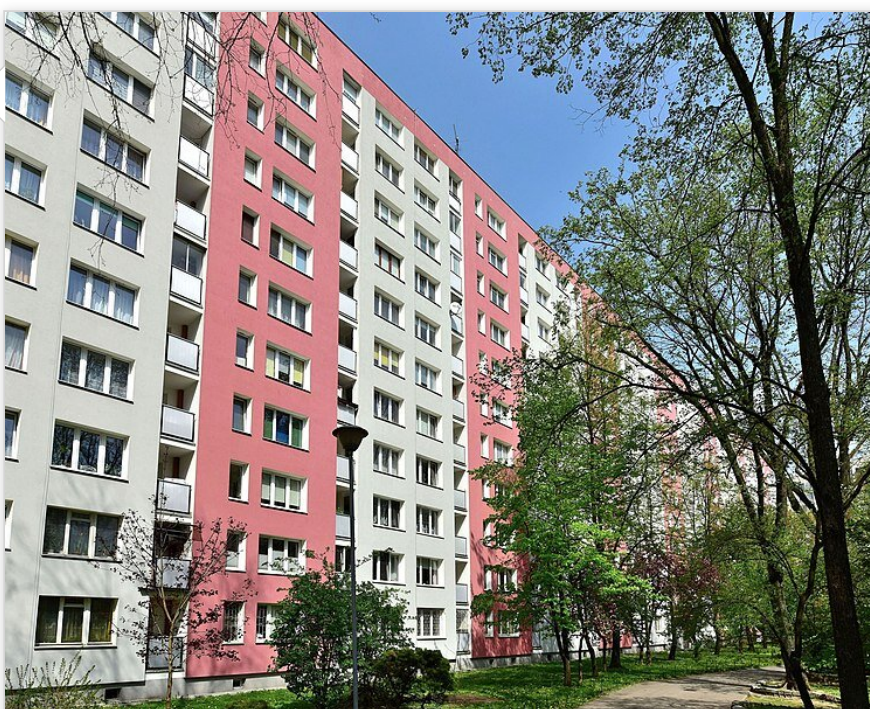
Lokum przy ul. Poznańskiej 37/5 było własnością miasta, które przyznawało prawo zamieszkania. Takie lokale w latach powojennych współdzieliły obce osoby. Białoszewski najpierw miał do dyspozycji własny pokój z dużym łóżkiem, które było centrum jego życia. Zwykł przyjmować gości na leżąco. Idylla trwała, dopóki administracja nie zarządziła podzielenia pokoju na pół prowizoryczną ścianką z desek i dokwaterowania sublokatora.

Źródło: Fotopolska, licencja: CC BY-SA 3.0, fot. W. Zalewski.

Blok przy placu Dąbrowskiego 7 (klatka schodowa po prawej stronie, balkon w drugim rzędzie od prawej, drugi od góry) – Białoszewski zajmował mieszkanie nr 13 na trzecim piętrze.

Mieszkanie przy pl. Dąbrowskiego 7/13 Białoszewski zajmował najdłużej, przez 17 lat (1958–1975). Miał w nim warunki zarówno do celebrowania samotności, jak i życia społecznego. Podobnie jak przy Poznańskiej, centrum jedyne go pokoju stanowiło łóżko. Mieszkanie stało się też siedzibą Teatru Osobnego – w spektaklu uczestniczyło czasem nawet 100 widzów; ci, którzy nie zmieścili się w pokoju, słuchali przedstawienia z klatki schodowej.

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0, fot. Adrian Grycuk.

Blok przy ulicy Lizbońskiej 2 w Warszawie – Białoszewski od lata 1975 roku do śmierci mieszkał pod numerem 62 na dziewiątym piętrze.

Ze Śródmieścia pisarz przeniósł się na blokowisko – „Chamowo”, jak pogardliwie nazywali ten rejon Saskiej Kępy mieszkańcy przedwojennej zabudowy willowej w „lepszey” części dzielnicy. To z tym miejscem wiążą się wiersze i utwory prozatorskie, w których Białoszewski bada życie współczesnego człowieka.

Człowiek z bliska i z daleka

Przestrzeń życia poety jest kluczem do odczytania zawartej w jego twórczości wizji człowieka i relacji międzyludzkich. Białoszewski rozpisuje tę wizję na dwóch płaszczyznach: tego, co prywatne, swojskie, i tego, co publiczne, anonimowe. Jednostkę obserwuje z bliska, zaś grupę – z dystansu.

„Ja – pole do przepisu”

Ciekawostka: Białoszewski dużą część dnia spędzał w łóżku, przykryty licznymi kocami i kołdrami. Jego przyjaciółka Wanda Chotomska napisała dla niego żartobliwe epitafium (wiersz do wyrycia na nagrobku): „Tu leży poeta Miron, / Boże, daj mu większe wyro”. (Wanda Chotomska, [epitafium dla Mirona Białoszewskiego]).

Źródło: domena publiczna.

Refleksja na temat jednostki nie zamyka się u Białoszewskiego na abstrakcyjnym pytaniu: „kim jest człowiek?”, lecz polega na konkretnym dociekaniu: „kim jestem ja?”. Poznać siebie można w swojskiej sferze prywatności, rejestrując odruchy i myśli towarzyszące codziennym, prozaicznym czynnościom:

((Miron Białoszewski

(---)

bez ludzi

tylko ja

pole do przepisu

Źródło: Miron Białoszewski, (---), [w:] Miron Białoszewski, *Oho i inne wiersze, Utwory zebrane*, t. 10, Warszawa 2000, s. 189.

Schronieniem człowieka prywatnego jest własny pokój. Jego intymna, oswojona przestrzeń staje się w poezji Białoszewskiego współczesnym *locus amoenus*. Najlepszą pozycją do studiów nad indywiduum jest swojskie leżenie: „leżenie [...] puszcza się w dobrze sobie bycie [...] / leżenie dobroć wygrzewa” [Miron Białoszewski, *leżenia*].

Poeta konstruuje intymny, własny świat także na poziomie języka. Służą do tego m.in. metafory powstające w wyniku przekształcenia frazeologizmów, np. wymiany jednego z elementów („pole do przepisu”), oraz rezygnacja z języka kultury wysokiej na rzecz języka potocznego.

Samotność nie jest dla jednostki w wierszach Białoszewskiego przekleństwem ani nie wynika z pogardy dla tłumu. Stanowi azyl, pozwalający, jak pisze poeta, „odczepić się” od życia społecznego oraz jego gier i wyścigów: „Ja leżę osobno. / Oni zdobywają” [Miron Białoszewski, *Zbudowani, skłocowani*].

„mijajmy się, ale nie omińmy”

Podmiot liryczny wierszy Białoszewskiego obserwuje życie społeczne z dystansu – czy to jako anonimowy przechodzień w tłumie krzątającym się wokół codziennych spraw, czy jako widz wyglądający z okna. W wierszach z tomu *Odczepić się* z 1978 roku, pisanych po przeprowadzce na Lizbońską, powtarza się motyw oglądania świata z dużej wysokości, z której ludzie przypominają mrówki uwijające się w wielkim mrowisku. Życie w blokach z wielkiej płyty, o cienkich ścianach przepuszczających nawet najłżejszy dźwięk, jest przedmiotem irytacji. Białoszewski z upodobaniem używa nazwy „Chamowo”, mieszkanie określa mianem „pudła”, blok to zaś „mrówkowiec” porównywany do Babilonu. Taka przestrzeń czyni ludzi anonimowymi i jednakowymi, co wzbudza lęk. Towarzyszy mu jednocześnie fascynacja. Podmiot liryczny rozsmakowuje się w pozycji podniebnego

obserwatora: podróże windą są niczym małe wniebowzięcia, a życie Chamowa-Babilonu pociąga swoją niespożytą energią i ruchliwością. Ograniczona przestrzeń urasta do rozmiarów wszechświata – „kosmosu w klatce” [Miron Białoszewski, *Potęga mrówkowca*]. Dwojaki stosunek poety do życia na dużym osiedlu i do cech ludzkich, które takie życie ujawnia, dobrze oddaje tytuł wiersza *To nowe mieszkanie to jak kij w podświadomość*.

Budowa warszawskiego osiedla Ursynów, 1976/1977

Ciekawostka: Białoszewski bał się wysokości – nie lubił latać, omijał Pałac Kultury, który przerażał go wielkością. Mieszkając na Chamowie, na dziewiątym piętrze, przełamywał ten lęk. Jego ulubionym miejscem spacerów stał się korytarz na ostatnim, jedenastym piętrze bloku.

Źródło: jangol2, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

locus amoenus

(łac., miejsce przyjemne, szczęśliwe) – w literaturze i sztukach plastycznych topos obrazujący przestrzeń, w której człowiek zaznaje szczęścia i poczucia bezpieczeństwa, np. biblijny Eden, mitologiczna Arkadia, natura w sielance sentymentalnej

Mapa myśli

Polecenie 1

Uzupełnij mapę myśli dotyczącą realiów życia i wartości współczesnego człowieka opisywanych w wierszach Mirona Białoszewskiego. Jakie zależności między obiema sferami dostrzegasz? Zanotuj swój wniosek.

Polecenie 2

Przedstaw swój pogląd na temat wartości współczesnego człowieka. Zredaguj notatkę.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz poprawną odpowiedź. Skrót NN oznacza

☐ „*nomen nescio*” (łac., imię nieznane)

☐ „*nihil novi*” (łac., nic nowego)

☐ „nienotowany”

☐ „nie należy”

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, jaką formę wypowiedzi i treści zapowiada tytuł utworu Mirona Białoszewskiego *Do NN***.

Ćwiczenie 3

Wciel się w rolę reżysera i zaprojektuj sytuację, w której mogłaby się rozegrać scena opisana w wierszu Mirona Białoszewskiego *Do NN***. Uzupełnij tabelę.

Typ przestrzeni (otwarta / zamknięta itp.)	
Miejsce	
Pora roku	
Pora dnia	
Źródło światła	
Dźwięki	
Zapachy	
Główna cecha wyglądu postaci	
Rekwizyty (np. trzymane przez bohaterów)	

Uzupełnij tabelę ukazującą środki artystyczne zastosowane w wierszu *Do NN**** i ich funkcje.

*Do NN****

nagle

wycinasz się

z pomieszanych form ulicy

wypukłością nóg

twarży

zbliżasz się – pół

mijam cię – pół

jakże mi szkoda

tej zawsze jednej strony niewidzianej!

odchodzisz – pół

ruch innych

kroi cię

w coraz drobniejsze

kawałki

nic mi z ciebie nie zostało

nagle

Miron Białoszewski, *Do NN****, [w:] tegoż, *Obroty rzeczy. Było i było. Mylne wzruszenia. Rachunek zachciankowy*, *Utwory zebrane*, t. 1, wyd. 2 popr., Warszawa 2016, s. 83.

Środek artystyczny	Cytat z wiersza	Funkcja środka artystycznego
	„pomieszanych form”	
paralelizm składniowy		
		wyrażenie żalu podmiotu lirycznego
elipsa		

Ćwiczenie 5

Nazwij zabieg kompozycyjny zastosowany w wierszu *Do NN**** i wyjaśnij jego znaczenie dla wymowy utworu.

Ćwiczenie 6

Czy obraz relacji międzyludzkich w wierszu *Do NN*** jest aktualny w XXI wieku? Sformułuj tezę i poprzyj ją dwoma argumentami. Argumenty zilustruj przykładami z tekstu Białoszewskiego i z innych tekstów kultury.

Teza:

Argument 1:

Przykład 1:

Argument 2:

Przykład 2:

Tekst do ćw. 7–9

((Miron Białoszewski

Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca

Ja
stróż

latarnik
nadaję z mrówkowca

Nie zabłądźcie.

Bądźcie. Mijajcie, mijajmy się,
ale nie omińmy.

Mińmy.

My!

Wy! co latacie

i jesteście popychani!

Źródło: Miron Białoszewski, *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca*, [w:] tegoż, *Odczepić się i inne wiersze opublikowane w latach 1976–1980, Utwory zebrane*, t. 7, Warszawa 2016, s. 66.

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij różnicę gramatyczną i znaczeniową między czasownikami „mijajmy” i „omińmy” występującą w wierszu *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca*.

Różnica gramatyczna:

Różnica znaczeniowa:

Ćwiczenie 8

Scharakteryzuj nadawcę i odbiorców wiersza *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca* – wypisz ich określenia z tekstu i dodaj do nich własne (po 2 przymiotniki i 2 czasowniki).

	Określenia pojawiające się w wierszu	Twoje określenia – czasowniki	Twoje określenia – przymiotniki
„Ja”			
„Wy”			

Zapoznaj się z definicją kalamburu, a następnie wyjaśnij, jak został skonstruowany kalambur w wierszu Mirona Białoszewskiego *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca* i zinterpretuj jego wymowę.

Kalambur – „odmiana gry słów uwydatniająca dwuznaczność jakiegoś słowa lub wyrażenia przez igranie jego brzmieniowym podobieństwem do innych słów lub wyrażen [...], które są [...] użyte w najbliższym kontekście” [Aleksandra Okopień-Sławińska, *kalambur*, [hasło w:] Janusz Sławiński i in., *Słownik terminów literackich*, Wrocław 1989, s. 212].

Konstrukcja kalamburu:

Interpretacja kalamburu:

Tekst do pracy domowej

((Miron Białoszewski

pretensjonalne

z torbą między blokami
do mnie (z półchałką półciwartką masła)
ma informatensję
– gdzie tu biuro blokowe? –
za
– jest tu biuro meldunkowe –
moją jej odpowiedzialność
i podprowadzencję
– ee to biuro rejonowe
podprowadzał mię tu mąż
ale zapomniałam –

ma mi wypominale,
i do moich poczuć się
– może to biuro nie to –
ma do mnie z góry przypuszczenie
– na pewno nieczynne –
moje poczucie się obwinna
i mimo mych
– może by ... nne –
pewna mojego się od niej nieodczepieństwa
torbą mię pominna
za sobą pętelctwa

Źródło: Miron Białoszewski, *pretensjonalne*, [w:] tegoż, *Obroty rzeczy. Było i było. Mylne wzruszenia. Rachunek zachciankowy*, *Utwory zebrane*, Warszawa 2016, s. 289.

Praca domowa

Zapoznaj się z wierszem Mirona Białoszewskiego *pretensjonalne* i odpowiedz na pytania:

- 1) Jaka sytuacja z życia codziennego została opisana w tekście?
- 2) Jakie emocje i nastawienie towarzyszą w tej sytuacji podmiotowi lirycznemu i bohaterce?
- 3) Jaką funkcję pełnią w wierszu neologizmy?

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Kim jest współczesny człowiek? *Do NN*** i Ja stróż latarnik nadaje z mrówkowca* Mirona Białoszewskiego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

- 2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- 6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;
2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności.

Cele operacyjne. Uczeń:

- rozpoznaje motywy autobiograficzne w twórczości poetyckiej Mirona Białoszewskiego,
- analizuje obraz człowieka i relacji międzyludzkich w wierszach Mirona Białoszewskiego,
- ocenia aktualność obserwacji Mirona Białoszewskiego na temat życia społecznego w odniesieniu do rzeczywistości XXI wieku.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;

- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: prowadzący pyta, co uczniowie zapamiętali z lektury bloku tekstowego na temat biografii Mirona Białoszewskiego i jej związków z twórczością poety. Uczniowie dzielą się swobodnie swoimi refleksjami.
3. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie zapoznają się z mapą myśli zamieszczoną w e-materiale i wykonują indywidualnie polecenie 1 towarzyszące tej sekcji.
2. Następnie chętna lub wybrana osoba odczytuje wiersz NN*** Białoszewskiego. Uczniowie notują swoje pierwsze refleksje na jego temat, wstępne hipotezy interpretacyjne.
3. Nauczyciel zapowiada, że uczniowie będą pracowali nad tekstem w parach. Prosi o wykonanie ćwiczeń: 1-6 z sekcji „Sprawdź się”. Po upływie wyznaczonego czasu wskazane osoby przedstawiają propozycje odpowiedzi, a pozostali uczniowie i nauczyciel dyskutują nad ich trafnością.
4. Ćwiczenia związane z analizą i interpretacją wiersza *Ja stróż latarnik nadaję z mrówkowca* (ćw. 7-9) uczniowie wykonują wspólnie pod kierunkiem nauczyciela.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.
2. W ramach podsumowania lekcji nauczyciel prosi, by uczniowie wyrazili swoje opinie na temat wartości współczesnego człowieka w nawiązaniu do wierszy Mirona

Białoszewskiego.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują pracę domową z e-materiału.

Materiały pomocnicze:

- Miron Białoszewski, *Utwory zebrane*, Warszawa 2016.
- Łukasz Bukowiecki, *Miejsca pamięci o Mironie Białoszewskim*, [w:] *Tętno pod tynkiem. Warszawa Mirona Białoszewskiego*, Warszawa 2013.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Mapa myśli” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.